

www.metropoleruhr.de

Bislicher Insel

Ooilandschap aan de Nederrijn

Groot natuurbeschermingsproject van de Duitse bondesregering

 metropoleruhr

Ministerium für Klimaschutz, Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz des Landes Nordrhein-Westfalen

Bislicher Insel

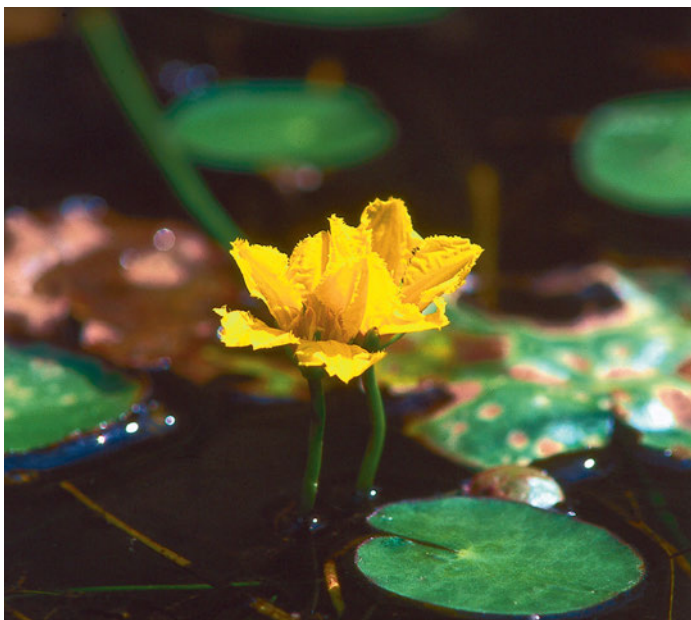
Oilandschap – zo heet het sprookjesachtige rivierlandschap met rietkragen langs de oevers, ruisende zwarte populieren, elzen, iepen en wilgen die hun schaduwen werpen over diepgroene, open velden – als een droombeeld in de ochtendschemering en 's avonds bij opzettende mist.

De plantenrijkdom leeft er van de regelmatige overstromingen van de rivier, die allerlei plantenzaden aanspoelt die ontkiemen in vruchtbare grond.

Maar dat is voorbij. Door het kanaliseren en indammen van rivierlopen, de regularisatie van oevers en reguleringen van de waterhuishouding is dit fraaie landschap verdwenen, op enkele uitzonderingen na.

In het natuurgebied Bislicher Insel bij Xanten zijn nog delen van een van de laatste wetlands aan de Nederrijn met zijn typische dieren- en plantenwereld te vinden.

Dit landschap is vanzelfsprekend beschermd en behoort tot het grootste binnenslandse 'wetland met internationale betekenis' in Duitsland.

Watergentiaan

Kolganzen

Hoe het eiland ontstond

Het 1200 hectare grote landschapsgebied Bislicher Insel aan de linkerkant van de Nederrijn tussen Xanten en Wesel ligt in een oude Rijnarm.

Het eilandkarakter – en ook zijn naam – kreeg het gebied toen de Rijn rond 1786 door het Bislicher Kanal in het noorden werd geregulariseerd.

Al snel verplaatste de hoofdstroom van de Rijn zich hiernaartoe. Na de versterking van de nieuwe rivierloop met kribben en dijken rond 1820 begon de oude Rijnarm te verlanden. Het zuidwestelijke en zuidelijke deel van de oude arm, dat

het karakter heeft van een stilstaand water, trotseerde het verlandingsproces.

Alleen bij de zelden voorkomende overstromingen is Bislicher Insel daadwerkelijk een door water omgeven eiland.

Niet alleen de stroom heeft zijn stempel op dit landschap gedrukt, maar ook de door ontgrinding ontstane reeks met grondwater gevulde grindgaten met steile oevers, eilanden en landtongen.

Er zijn verschillende vochtige biotopen ontstaan met plantensoorten die kenmerkend zijn voor het ooilandschap met zijn oppervlaktemozaïek.

Veel vogelsoorten, ook degenen die met uitsterven zijn bedreigd, vinden hier hun leefgebied. Reigers en aalscholvers

cirkelen boven de uitgestrekte merengebieden.

De grootste kolonie aalscholvers van Noordrijn-Westfalen vindt hier haar thuis.

Scholeksters, futen, meerkoeten, duikeenden en de waterral leven hier, net als wilde houtduiven, bonte spechten en grutto's.

Visarenden worden hier regelmatig gezien op doortrek en ook zeearenden behoren steeds vaker tot de overwinteringsgasten.

Witte ooievaars broeden met succes en ook bevers drukken hun stempel op het landschap.

De uitgestrekte terreinen, die als weide of hooiland voor landbouwkundige doeleinden worden gebruikt, bieden met hun kortgehouden vegetatie een ideale 'landingsplaats' voor talrijke trekvogels.

Zo betrekken tot wel 25.000 Scandinavische en Siberische wilde ganzen hier hun winterkwartier.

Natuurbeschermingsprogramma voor de toekomst

De idylle van Bislicher Insel is een paradijs uit de tweede hand. Door de mens gecreëerd, draagt ook hij de verantwoordelijkheid voor het voortbestaan, voor het behoud en de verandering van dit waardevolle beschermde natuurgebied.

Sinds 1982 is een groot deel van Bislicher Insel in het bezit van het Regionalverband Ruhr (samenwerkingsverband van gemeenten in het Ruhrgebied).

Witte ooievaar

Samen met het district Wesel, het biologische station alhier en de vrijwillige medewerking van natuurbeschermers werd een onderhouds- en ontwikkelingsplan uitgewerkt en werden er maatregelen getroffen om de biotoop te ontwikkelen. Het grote natuurbeschermingsproject Bislicher Insel wordt ondersteund met kapitaal van de bonds- en deelstaatregering en wetenschappelijk begeleid door het Bundesamt für Naturschutz (Duitse federale dienst voor natuurbescherming) en het Landesamt für Natur, Umwelt und Verbraucherschutz NRW (instantie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen voor Natuur, Milieu en Consumentenbescherming). Een van de hoofddoelen in het kerngebied van Bislicher Insel is de hernieuwde aanplant van

een natuurlijk hardhout- en zachthoutoobos, zoals dat vroeger langs de Rijn verbreid was. Nadat bomen die hier van nature niet thuishoren zoals bijvoorbeeld de hybride populier, zijn verwijderd, heeft in deze gebieden al jarenlang alleen de natuur het nog 'voor het zeggen'. Via de natuurlijke ontwikkeling van struikgewas door zelfuitzaaiing (successie) hebben boomsoorten als de els, es, wilg en zwarte populier zich hier alweer verspreid en vormen de basis voor het oobos dat daar van nature thuishoort. De steile oevers van de met grondwater gevulde grindgaten die in Bislicher Insel door ontgrinding zijn ontstaan, werden voor een deel afgevlakt, om in de ondiepe wateren leefruimten te

Ooilandschap Bislicher Insel

creëren voor amfibieën, planten en insecten evenals paaigebieden voor vissen.

De wateren werden onderling met elkaar verbonden om een netwerk van leefgebieden te maken.

Parkings en wegen werden gesloopt, om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk grond in dit beschermde natuurgebied bestraat blijft en de natuurlijke ontwikkeling zijn gang kan blijven gaan.

Er werden twee campings weggeruimd, gesloopt en de terreinen werden teruggebracht in de oorspronkelijke, natuurlijke staat. Grondverzegelingen werden verwijderd alsook aanvoerleidingen en voorzieningen, die als afval overgebleven waren.

De afzonderlijke percelen waren door de kampeerders onderhouden alsof het tuinen waren en beplant met struikgewassen, bloemen, heesters – deels met exotische planten, met naaldbomen die hier in deze streek van nature niet thuishoren.

Wat leuk is om tegenaan te kijken, komt niet overeen met de vegetatie van het oilandschap. Ook hier wordt de kunstmatige beplanting in het kader van de natuurlijke successie geleidelijk verdrongen door boomsoorten die er van nature thuishoren.

De landbouw in Bislicher Insel moet boeren in harmonie met

Ree

de natuur, volgens concepten die zijn afgestemd op de ooi-biotopen.

Daarnaast moeten bijvoorbeeld ook het behoud en de ontwikkeling van traditionele, dichtbij boerderijen gelegen boomgaarden en andere typische elementen van het cultuurlandschap worden gestimuleerd.

Het hogere doel voor de verdere ontwikkeling van het hele gebied van Bislicher Insel is het stimuleren van de 'oodynamische processen'.

Dat houdt voornamelijk in, dat het water van de Rijn weer de mogelijkheid krijgt om door de gebieden heen te stromen en daarmee zijn stempel kan drukken op de plantenrijkdom.

Alleen zo kan op lange termijn weer een echt oilandschap ontstaan.

Met de nieuwbouw van de ver van de Rijn gelegen dijk en een

Ganzen in het avondrood

hoogwaterkanaal evenals de geplande boven- en onderstroomse verbinding met de Rijn zijn de eerste stappen al gezet om dat doel te bereiken.

Ter bescherming van de natuur

Het ooilandschap moet voor toekomstige generaties geen legende worden.

Voor het voortbestaan en de ontwikkeling van dergelijke landschapsvormen is betrokken handelen evenzo nodig als bewuste terughoudendheid.

Sneller dan men vreest, zijn unieke landschappen onherstelbaar vernield.

Vaak zijn normale recreatieactiviteiten al voldoende om blijvend schade aan te richten.

Mountainbiken, zwemmen in natuurlijk water, paardrijden, schaatsen, een kampvuur maken, kamperen, honden vrij rond laten lopen, buiten de gebaande paden lopen – dat alles klinkt als onschuldig recreatieplezier.

Helaas schaden deze activiteiten de kwetsbare gebieden in de natuur. Te gevoelig zijn veel vogelsoorten, amfibieën, reptielen, insecten, te broos de leefgebieden van diverse plantensoorten om opgewassen te zijn tegen sterke belemmeringen.

Daarom is het beschermde natuurgebied voor de genoemde recreatieactiviteiten niet geschikt.

NaturForum Bislicher Insel

De door het Regionalverband Ruhr aangekochte voormalige Eyländer Hof werd met ondersteuning van de Duitse Bundesstiftung Umwelt (federale stichting voor het milieu) verbouwd tot het NaturForum Bislicher Insel (natuurforum). Het is een informatie- en competentiecentrum voor de bescherming van de natuur en tegen overstromingen.

Bezoekers kunnen in de permanente tentoonstelling 'AuenGe-

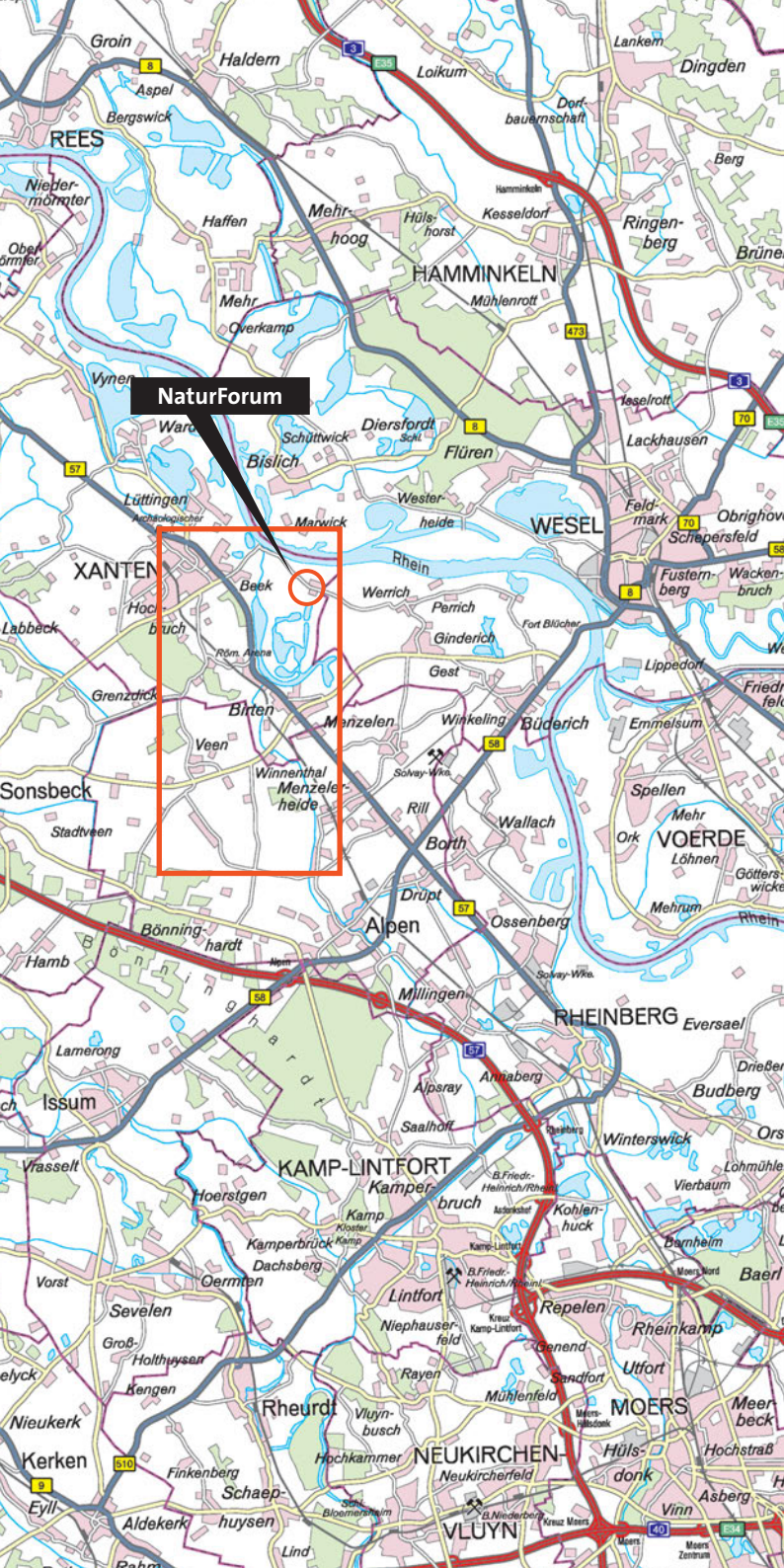
schichten' (verhalen over waterrijke landschappen), in wisselende tentoonstellingen en in een ruim aanbod op het gebied van natuurbeleving en milieu-educatie informatie krijgen over onderwerpen als natuurbescherming in het algemeen, natuurobservatie, de ontwikkeling van waterrijke landschappen en cultuurlandschap aan de Nederrijn.

Het NaturForum dient als vertrekpunt voor natuurhistorische rondleidingen door het beschermde natuurgebied.

Op verzoek kunnen ook afspraken worden gemaakt voor speciale rondleidingen voor grotere groepen en schoolklassen.

Steenuilen

NaturForum

Zo vindt u ons...

Met de auto vanaf Wesel via de **B58** en de **B57** en vanaf Kleef, Xanten en Rheinberg via de **B57**.

Op de **B57** rijdt u tot aan de kruising met de Gelderner Straße en slaat u hier af in de richting van de Rijn en Bislicher Insel.

Bij het restaurant 'Zur Rheinfähre' slaat u rechtsaf in den Eyländer Weg en komt u na ongeveer 2 km aan de linkerkant van de weg bij het NaturForum Bislicher Insel.

 Uitkijkplaats

Impressum

Regionalverband Ruhr

Ruhr Grün

Kronprinzenstraße 35
Duitsland 45128 Essen
Tel. +49 (0) 201 2069-0
Fax + 49 (0) 201 2069-500
www.metropoleruhr.de

Foto's:

Hans Glader, Christoph Sprave,
RVR Ruhr Grün

Druk:

Set Point Medien, Kamp-Lintfort

Essen, Januari 2012

Informatie/openingstijden:

■ **NaturForum Bislicher Insel,**

Bislicher Insel 11,
Duitsland 46509 Xanten,
Telefoon: +49 (0) 2801-988230,
Fax: +49 (0) 2801-9882312,
naturforumbislicherinsel@rvr-online.de
www.naturforum-bislicher-insel.de

■ **Openingstijden:**

Van 1 november t/m 23 december
en van 2 januari t/m 31 maart
Di. t/m zo. 10.00 tot 17.00 uur.

's Maandags gesloten.

Van 24 december t/m 1 januari
gesloten.

Van 1 april t/m 31 oktober
Di. t/m zo. 10.00 tot 18.00 uur.

's Maandags gesloten.